

การใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development of Public Mind by Yonisomanasikarn

Training Program of Mathayomsuksa Students III

โกวิท พงษ์ภักดี (Kowit Pongpakdee)* ดร. ฉันทนา กล่อมจิต (Dr. Chantana Klomjit)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ก่อนและหลังการทดลอง และเพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มทดลองได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ สัปดาห์ละ 3 ครั้งๆ ละ ประมาณ 50 - 60 นาที จำนวน 12 ครั้ง และกลุ่มควบคุม ไม่ได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบวัดจิตสาธารณะ มีความเชื่อมั่น .84 และ 2) โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Match Paired Signed-Rank Test) และแมน วิทนียูเทส (The Mann-Whitney U Test) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ หลังการทดลองมี คะแนนจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนทดลองและมีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

This research was a Quasi-Experimental Research. The objectives were : 1) to compare the effect of development Public Mind by using Yonisomanasikarn Training Program of Mathayomsuksa 3 students, and 2) to compare the Public Mind scores of Mathayomsuksa 3 students who participated and did not participated in using Yonisomanasikarn Training Program to development their Public Mind. The samples were 20 Mathayomsuksa 3 students at Tejsabanwatglang school, Amphoe Muang, Khonkaen Province, studying during the first semester of 2009 school year, They were randomly grouped to experimental group and control group, 10 students each. The experimental group attended 10 sessions, three times a week, each session, lasts 50-60 minutes of training while the control group did not. The instruments were : 1) The Public Mind Test with reliability coefficient of .84 , 2) The Yonisomanasikarn Training Program for developing the Public Mind. The Wilcoxon Match Paired Signed-Rank Test and the Mann-Whitney U Test were used for data analysis. The results showed that, after the experiment was completed, the students participating in Yonisomanasikarn Training Program got post-test higher than pre-test scores in the Public Mind and the experimental group got their scores higher than the control group at the .05 level of significance.

คำสำคัญ : จิตสาธารณะ โยนิโสมนสิการ

Key Words : Public Mind, Yonisomanasikarn

* นักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

สังคมในปัจจุบันมีการแข่งขันรุนแรงขึ้น ทำให้ผู้คนจำนวนมากต่างมุ่งกอบโกยผลประโยชน์อย่างเห็นแก่ตัว ไม่สนใจว่าผู้อื่นจะได้รับความเดือดร้อนหรือไม่ รวมทั้งขาดความสนใจในภาพรวมของประเทศ เนื่องจากคิดว่าตนเองไม่ได้มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงกับเรื่องนั้น ๆ แม้จะรู้ว่าจะเกิดผลเสียหอยอย่างมากมายตามมาก็ตาม (เกรียงศักดิ์, 2546) สถาบันต่างๆ ในสังคมซึ่งทำหน้าที่หล่อหลอมทางสังคมให้กับเด็กและเยาวชนนั้นขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการและขาดการบูรณาการร่วมกัน พ่อแม่ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบปล่อยปละละเลย เพราะสภาวะทางเศรษฐกิจบีบบังคับทำให้ต้องแก่งแย่ง แข่งขันกันทำมาหากินเพื่อความอยู่รอด จนมองข้ามความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และการสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับบุตรหลานของตน แม้แต่หลักสูตรการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานทุกระดับชั้นยังขาดการสอดแทรกในเรื่องการสร้างจิตสำนึก และคุณลักษณะของพลเมืองที่ดีให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และเป็นแบบแผน(ทัศนีย์, 2551)

สุริยเดว ทรีปาตี หัวหน้าคลินิกวัยรุ่น สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพวัยรุ่น : กรณีศึกษานักเรียนสายสามัญและสายอาชีพในเขตกรุงเทพฯ ชลบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา และสงขลา จำนวน 3,000 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเด็กมีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 อีกจำนวน 25 เปอร์เซ็นต์ ได้เกรดเฉลี่ย 3.5 และเด็กจำนวน 90 เปอร์เซ็นต์จะอยู่กับพ่อแม่และครอบครัวที่อบอุ่น แต่เด็กถูกหล่อหลอมจากครอบครัวให้นั้นเรื่องการเรียนรู้เป็นหลัก เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้พ่อแม่พอใจ แต่ไม่มีจิตสำนึก ทำให้เด็กแบ่งเป็น 2 ขั้ว กลุ่มที่เรียนเก่งก็จะเกาะกันไป แต่เด็กที่เรียนไม่เก่งก็พยายามทำพฤติกรรมเลวร้ายต่างๆ เพื่อสร้างพื้นที่ทางสังคมของตนเองขึ้นมา (ประชาไท, 2549) ดังนั้นวิกฤติการขาดจิตสำนึกสาธารณะของประชาชน ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของคนไทย การย่อหย่อนในศีลธรรม การขาดระเบียบวินัยมี

การเอาใจเอาเปรียบและเบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีการเบียดเบียนทำลายสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสมบัติของส่วนรวมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2546) เพราะฉะนั้นหากเราไม่ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมหรือจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับคนรุ่นใหม่แล้ว ย่อมน่าเป็นห่วงสังคมไทยในอนาคต ที่จะเต็มไปด้วยการแก่งแย่งและความเห็นแก่ตัวอย่างรุนแรง (เกรียงศักดิ์, 2546) จิตสาธารณะจึงเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศเพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติส่วนรวมของสังคม และตระหนักในสิทธิของตนเอง ไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น (ลัดดาวัลย์ และคณะ, 2547) ถ้าบุคคลมีจิตสาธารณะบกพร่องจะมีผลกระทบต่อหลายระดับทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน ประเทศชาติ และมีผลต่อระดับโลก ตามมาจิตสาธารณะ จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ผู้คนต่างมุ่งหวังในการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง เพิกเฉยต่อส่วนรวม ความคิดอยากมีสังคมที่ดี รัฐที่ดีไม่ใช่ความคิดใหม่สำหรับคนไทย (อัญชลี, 2550) ดังนั้นควรมีการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับบุคคลในชาติโดยเฉพาะในเด็ก เพราะเด็กเป็นวัยที่ผู้ใหญ่สามารถปลูกฝังลักษณะอันดีงามได้ และสามารถเกิดขึ้นได้ง่ายกว่าทำในวัยผู้ใหญ่ (ลัดดาวัลย์ และคณะ, 2547)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ที่เน้นการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับ การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ ควบคู่กับการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี นอกจากนี้ ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน

แห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดว่า ให้เด็กและเยาวชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งกฎเกณฑ์และกติกาในสังคม ให้มีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในการทำงานสุจริต ให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร และรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ ซึ่งแนวทางที่จะให้นักเรียนพัฒนาตนและมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมได้นั้น จะต้องปลูกฝังจิตสำนึกโดยการพัฒนาความคิดของนักเรียนให้เห็นถึงความสำคัญของประโยชน์เพื่อส่วนรวม

พระธรรมปิฎก (2545) กล่าวว่า การที่จะทำให้นุชนมีพัฒนาการได้นั้น เกิดจากปัจจัยหลายประการ การสร้างทักษะการคิด จึงเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาที่จะทำให้อายุเด็กเป็นพลเมืองดีมีจิตสำนึกสาธารณะสร้างสรรค์สังคมได้ และการสร้างทักษะความคิดตามแนวพุทธธรรมด้วยกระบวนการทัศนแบบโยนิโสมนสิการเป็นสิ่งที่ตั้งอยู่บนฐานของความจริงที่ว่าสภาวะจิตใจของมนุษย์ มีส่วนสัมพันธ์ต่อการแสดงออกด้านพฤติกรรมมนุษย์ทั้งในด้านกายกรรม วาจากรรม และมนโกรรม ซึ่งหากจิตใจมีการอบรมฝึกฝน และสร้างทักษะให้เกิดวิธีคิดอย่างถูกต้องแล้ว ก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะและคุณภาพทางพฤติกรรมได้ (ณกมล, 2544) สอดคล้องกับเจษฎา (2551) ศึกษาปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ด้านสติปัญญาส่งผลทางบวกต่อจิตสำนึกสาธารณะโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การฝึกให้มีสติปัญญาตามนัยพุทธธรรมคือ วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดไตร่ตรองอย่างแยบคาย การคิดเชิงวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ผู้ฝึกฝนคิดด้วยวิธีนี้ย่อมครบถ้วนสามารถพัฒนาตนเป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะได้ ทั้งนี้เพราะหลักของโยนิโสมนสิการเป็นการรู้จักคิด คิดให้เห็นความเชื่อมโยงตามเหตุตามปัจจัย ความรู้สึก การรับรู้ การตีความและการแสดงออกของบุคคลในสถานที่ต่างๆ ซึ่งประกอบ

ไปด้วยหลักของสัมปชัญญะ 4 ได้แก่ ความรู้ตัว ความรู้ทั่ว ความรู้จัก และตระหนักในการกระทำ เมื่อทำไปแล้วเกิดประโยชน์ใดหรือไม่ เลือกปฏิบัติในสิ่งที่จะอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมแก่สุขภาพใจ เหมาะกับกาลเทศะ ซึ่งลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวบ่งชี้ให้เป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะได้ (พระธรรมปิฎก, 2543) สอดคล้องกับดวงมณี จงรัก (2549) กล่าวว่า การรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการและใช้ชีวิตตามแนวทางของมรรคมงคล 8 จะเอื้อให้ชีวิตดำเนินไปด้วยดี ไม่ไหลไปตามกระแสหรือไม่ทวนกระแสจนชีวิตหาความสุขสงบไม่ได้ ดังนั้นในการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการเป็นสิ่งที่ควรมีที่ให้เกิดกับเด็ก ซึ่งกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการมี 10 วิธี แต่ละวิธีมีความเกี่ยวข้องและคล้ายกัน ประกอบกับบางวิธีมีความลึกซึ้งเพื่อมุ่งขจัดกิเลสลดการเห็นแก่ตัวในสังคม จึงควรที่จะนำมาปรับใช้ใช้ชีวิตประจำวันได้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะโดยใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นวัยที่มีความสามารถพัฒนาความคิดได้ เพราะรู้ได้ว่าสิ่งที่กระทำอย่างไรผิดหรือถูก ตามทฤษฎีของเพียเจท์ จะอยู่ระยะที่ 4 เรียกว่าระยะ The formal operational period (อายุ 12-15 ปี) โดยมีพัฒนาการด้านความคิดของนักเรียนสามารถที่จะสร้างสมมติฐานเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วเก็บข้อมูลอย่างมีระบบ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานนั้น นักเรียนที่มีพัฒนาการในระยะนี้จะสามารถการเปรียบเทียบอย่างมีระบบ เพื่อกำหนดว่าสิ่งใดถูกต้อง สามารถให้เหตุผลได้ว่าอะไรไม่จริงหรืออะไรไม่มีตัวตน

สำหรับการเลือกใช้สถานที่ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเอาโรงเรียนเทศบาลวัดกลาง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นเป็นสถานที่วิจัย เพราะมีพื้นที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง และสภาพทั่วไปของนักเรียนจะมาจากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ทำให้มีความแตกต่างกันในด้านจิตสำนึก (หฤทัย, 2544) ดังนั้นหากมีการศึกษาวิจัยในเรื่องจิตสำนึกก็จะก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ในจิตสาธารณะ ของเยาวชนของประเทศ
ไทยได้ และสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในทาง
พัฒนาคุณลักษณะอื่น ๆ ได้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบ
โยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ก่อนและหลัง
การทดลอง

2. เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบ
โยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะและนักเรียนที่
ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับฝึกการคิดแบบโยนิโส
มนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ มีจิตสาธารณะสูงกว่า
ก่อนได้รับฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิต
สาธารณะ

2. นักเรียนที่ได้รับฝึกการคิดแบบโยนิโส
มนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ มีจิตสาธารณะสูงกว่า
นักเรียนที่ไม่ได้รับฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อ
พัฒนาจิตสาธารณะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง อำเภอ
เมือง จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2552 จำนวน 360 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง อำเภอ
เมือง จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552
โดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)
จำนวน 1 ห้องเรียน ให้นักเรียนทำแบบวัดทำแบบวัด

จิตสาธารณะ เพื่อคัดเลือกนักเรียนได้คะแนน
จิตสาธารณะต่ำกว่าเกณฑ์ 50 เปอร์เซ็น และสอบถาม
ความสนใจในการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ได้จำนวน
20 คน จากนั้นแบ่งกลุ่มโดยใช้วิธีจับคู่ นักเรียน
ที่มีคะแนนใกล้เคียงกัน กลุ่มละ 10 คน และ
สุ่มแบบง่ายเพื่อเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตัวแปรในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ โปรแกรมฝึกการคิดแบบ
โยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ตัวแปรตาม คือ คะแนนจิตสาธารณะของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
ประกอบด้วย 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ใน
การรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา
จิตสาธารณะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ
แบบวัดจิตสาธารณะ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) มีค่า 5 ระดับจำนวน 35 ข้อ
และหาคุณภาพของแบบวัดโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)
ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 แบบวัดนี้พัฒนาจาก
แนวคิดของ หฤทัย (2544) มีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ
จิตสาธารณะด้านความคิดและด้านพฤติกรรม ดังนี้

1) จิตสาธารณะทางด้านความคิด คือ

1.1) การตระหนักรู้ถึงปัญหา ได้แก่ การ
แสดงวิสัยทัศน์ การวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ และ
รับรู้ความสามารถของตนในการผลักดัน เพื่อแก้ไข
ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

1.2) ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การมี
ความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทร และสามัคคี เคารพ
ความแตกต่างระหว่างบุคคล เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
ไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่น

2) จิตสาธารณะทางด้านการพฤติกรรม คือ

2.1) ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ มีการทุ่มเทและอุทิศตน มุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวม และทำประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยไม่เอาผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง

2.2) ด้านการลงมือปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้แก่ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมการเข้าเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม

ตัวอย่างแบบวัดจิตสาธารณะ

การระบุนักวิจัยปัญหา					
สถานการณ์ นายแดงคุยกับนายเหลือง ว่า ทำไมคนไทยด้วยกันไม่มีความสามัคคีกันเลย ..บ้านเมืองเราก็ไม่สงบสุขสักที ทุกวันนี้ทุกข์ใจมาก นายเหลือง พูดว่า จะทุกข์ใจไปทำไม เราที่อยู่ของเรา ขอให้เรามีความสุขใจ ใครจะเป็นอะไรก็ช่าง เราไม่สนใจหรอก					
จิตสาธารณะ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ข้อความแสดงความคิดเห็น					
0. ความคิดของนายแดงเป็นเรื่องที่แก้ไขไม่ได้					
00. ความคิดของนายแดงเป็นเรื่องที่ดีเพราะช่วยโยยประเทศชาติ					
000. นายเหลืองเป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว เพราะไม่สนใจประเทศชาติ					
0000. นายเหลืองเป็นคนที่มีจิตใจกว้างขวาง เพราะช่วยพูดให้นายแดงสบายใจ					

2. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะ คือ โปรแกรมฝึกการคิดแบบ โยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 12 ครั้ง แต่ละครั้ง 50-60 นาที โดยใช้หลักการที่พัฒนามาจากแนวการคิดแบบ โยนิโสมนสิการของ วัลธินา ฉลากบาง (2548) จากหลักการคิด 3 ประการ และวิธีแบบโยนิโสมนสิการ 5 วิธี กล่าวคือ การมองที่เหตุ ได้แก่ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ การมองที่ผล ได้แก่ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก และวิธีคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม และการแก้ปัญหาได้แก่ วิธีคิดแบบอริยสัจจ์ การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมฯ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง (Index of Concurrence :

IOC) โดยกำหนดคัดเลือกข้อที่มีค่าคะแนนตั้งแต่ 0.6 – 1 จากนั้นปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ แล้วปรับปรุงอีกครั้งก่อนนำไปเก็บข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง(Quasi-experimental Design) โดยการทดสอบก่อนและหลังของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระหว่างการดำเนินการวิจัย

O₁ X O₂
O_{c1} O_{c2}

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

X แทน โปรแกรมฝึกการคิดแบบ โยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

O₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง

O₂ แทน การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

O_{c1} แทน การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม

O_{c2} แทน การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบวัดจิตสาธารณะ

2. กลุ่มทดลองได้เข้าโปรแกรมฝึกการคิดแบบ โยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะจำนวน 12 ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลา 50-60 นาที โดยจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง รวมเป็นเวลา 4 สัปดาห์ติดต่อกัน

ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าโปรแกรมฝึกการคิดแบบ โยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ผู้วิจัยให้ศึกษาค้นคว้าตามอัธยาศัยในห้องสมุดโรงเรียน

3. หลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำแบบวัดจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบสมมติฐานในการวิจัย โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจิตสาธารณะก่อน

และหลังการทดลอง ด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติแบบ
The Wilcoxon Signed - Ranks Test

2. ทดสอบสมมติฐานในการวิจัย โดย
เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจิตสาธารณะ
ก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม ด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติแบบ Mann-
Whitney U Test

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. หลังการทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมฝึกการ
คิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
มีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมฝึก
การคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะดัง
ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน
จิตสาธารณะก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่ม ทดลอง		N	MR	SR	P- value
ก่อนการ ทดลอง	NR	1	1.00	1.00	.007*
หลังการ ทดลอง	PR	9	6.00	54.00	

*P < .05

จากตารางที่ 1 คะแนนจิตสาธารณะก่อน
การทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองมี
ความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2. กลุ่มทดลองมีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่ม
ควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดัง
ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน
จิตสาธารณะหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่ม
ทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	MR	SR	P-value
กลุ่มทดลอง	10	14.25	142.50	.003*
กลุ่มควบคุม	10	6.75	67.50	

*P < .05

ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย
ทั้ง 2 ข้อ คือ ข้อที่ 1 นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมฝึกการ
คิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
มีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมฝึก
การคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
และสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 นักเรียนที่ได้รับ
โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนา
จิตสาธารณะ มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้
รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนา
จิตสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่นำแนวคิด
โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ไปพัฒนา
คุณลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ เช่น ความสามารถในการ
คิดแก้ปัญหา(เมตตา, 2545 และ อุไรรักษ์, 2550)
การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (สิริทรัพย์, 2548
และปิยธิดา, 2550) และพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของ (ลักษณา, 2550) ทั้งนี้เพราะหลักการของโปรแกรม
ฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
นั้น ผู้วิจัยได้สร้างจากหลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการ
3 ประการ และใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ 5 วิธี
กล่าวคือ การมองที่เหตุ ได้แก่ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุ
ปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ การมองที่ผล
ได้แก่ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก และวิธีคิดแบบ
คุณค่าแท้คุณค่าเทียม และ การแก้ปัญหา ได้แก่ วิธีคิด
แบบอริยสัจจ์ โดยการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนฝึก
การคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะได้
ซึ่งเริ่มต้นจากการสร้างสัมพันธภาพด้วยกิจกรรมเปิดใจ
เปิดกลุ่มระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน และได้รับการฝึก
การคิดอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้สื่อเป็นสิ่งเร้า ได้แก่
เพลง วิดีทัศน์ นิทาน กรณีตัวอย่าง ข่าวกุณโฑที่
เกิดขึ้นในปัจจุบัน ฯลฯ เป็นต้น สารเนื้อหาของสื่อทำ
ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ ตระหนักรู้ ให้ความสำคัญ
เกี่ยวกับปัญหาที่เป็นเรื่องส่วนรวมมากขึ้น พร้อมทั้งจะ
เป็นผู้มีจิตสำนึกต่อปัญหาที่เป็นสาธารณะต่างๆ ได้
ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้นักเรียนมองเห็นถึงปัญหาที่
เกิดขึ้น และตระหนักรู้ถึงปัญหา เป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียน
เกิดการเรียนรู้ คิดหาเหตุผล ทำให้มองเห็นผลกระทบ

ที่ตามมาเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของมนุษย์ต่าง ๆ สามารถระบุถึงคุณโทษที่จะเป็นผลกระทบต่อตนเองได้ ตลอดจนสามารถคิดหาวิธีในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดแบบโยนิโสมนสิการนำไปสู่การคิดและการรับรู้ข้อมูล สามารถมองเห็นเหตุของปัญหามองเห็นผลที่ตามมา และค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาคือเป็นไปตามกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ 5 วิธี นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยการระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม และแสดงวิทัศน์เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกถึงองค์ความรู้ที่ได้ ตลอดจนเป็นผู้มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมนักเรียนได้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการสามารถเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ และนักเรียนที่ได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ มีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

การนำไปใช้

ผู้ที่จะใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จะต้องฝึกตนให้เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในกลไกการทำงานของโยนิโสมนสิการ และความสัมพันธ์ระหว่างปรัโดไซะหมายถึง การได้รับฟังหรือรับรู้ข้อมูลที่ดีจากบุคคลอื่น (กัลยาณมิตร หรือเพื่อนที่ดี) อนึ่งกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการประกอบด้วยขั้นตอนในการคิดและความสามารถหลาย ๆ ประการ ซึ่งต้องได้รับการฝึกฝนเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

การทำวิจัย

1. การพัฒนาโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ
2. การศึกษาปัจจัย/ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีผลต่อการสร้างจิตสาธารณะ เช่น สภาพครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น
3. การวิจัยติดตามผล ความคงทนภายหลังจากการพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ในเรื่องผลของพฤติกรรม และระยะเวลา เป็นต้น
4. เปรียบเทียบวิธีการพัฒนาจิตสาธารณะ ด้วยโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการกับเทคนิควิธีการอื่น ๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม การใช้สถานการณ์จำลอง การสร้างตัวแบบ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546. ภาพอนาคตและ

คุณลักษณะของคนไทยที่ประสงค์.

กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการเรียนรู้และ

มาตรฐานการศึกษา สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

เจษฎา หนูวัน. 2551. ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรี

นครินทร์วิโรฒ. วิทยานิพนธ์ปริญญา

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัย

และสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.

- ณกมล ชาวปลายนา. 2544. การศึกษาทั่วไป เพื่อการ
สร้างสรรค์ความเป็นไทย ในศตวรรษที่
21 กระบวนทัศน์ในพุทธศาสนาดำด้วยสา
รตถแห่งจินตนา โสกล (ปรัชญาเชิง
ความคิด) ทฤษฎีการสร้างทักษะความคิด
แบบโยนิโสมนสิการ. เอกสารประกอบ
การบรรยาย ศูนย์วิชาการทั่วไป
มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ทัศนีย์ สาแก้ว. 2551. การพัฒนาศักยภาพควบคู่ไปกับการ
ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก
และเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการ
ป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพ
ไทย.
- ประชาติ หนังสือพิมพ์ออนไลน์. 2549. วัยรุ่นไม่มีจิต
สาธารณะเหตุพ่อแม่บีบให้คิดแต่เรียน.
ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2552, จาก
<http://www.prachatai.com/journal/2006/12/10964>
- ปิยธิดา เลื่อนพลับ. 2550. การพัฒนาความฉลาดทาง
อารมณ์โดยใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบ
โยนิโสมนสิการของเยาวชนในศูนย์ฝึก
และอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ
เยาวชน เขต 4 จังหวัดขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนวและ
ให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). 2545. พุทธศาสนากับ
การแนะแนว. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว .
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). 2543. ถึงเวลา มารื้อ
ปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์การศาสนา.
- เมตตา สิงห์กระโจม. 2545. ผลของการใช้กิจกรรมฝึก
การคิดแบบโยนิโสมนสิการในการ
พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
บ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลัญญา สกุลทอง. 2550. การพัฒนาการเห็นคุณค่าใน
ตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โดยใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโส
มนสิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะ
แนวและให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลัดดาวัลย์ เกษมมนตร และคณะ. 2547. รูปแบบการ
พัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มี
จิตสาธารณะการศึกษาระยะยาว.
เอกสารประกอบการประชุมสถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.
- วัลลิกา ฉลากบาง. 2548. การพัฒนาความสามารถใน
การรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการและการ
บริโภคด้วยปัญญาของนักศึกษาสถาบัน
ราชภัฏสกลนคร. วิทยาสตรดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรม
ศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2546. เพื่อสังคม.
วารสารการศึกษา.

ศิริทรัพย์ สุขกระจ่าง. 2548. ผลการใช้กิจกรรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

หฤทัย อาจปฐ. 2544. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. (โสตทัศนศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุไรรักษ์ หินทอง. 2550. การพัฒนาการคิดแก้ปัญหาโดยใช้โปรแกรมฝึกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนวและให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์. 2550. ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.